

Töö ja Tervis

Sotsiaalpoliitiline kuukiri

Eestimaa Haigekassade Liidu ja Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu häälekandja

Nr. 8

August 1932. a.

VIII aastakäik

Tellimise hind postiga:
aastas . . . 100 senti
6 kuu peale. 55 "
1 " " . 10 "
Välismaale aastas 150 s.

Ilmub kord kuus.
Talitusjatoim.: Tallinn, Lai tän. 38, k.4
Telefon 448-35.
Tellimisi võtavad vastu kõik haigekassad ja postiasutised.
Üksiknumber 10 senti.

Kuulutuste hinnad:
1 lhk. . . . . kr. 20.—
1/2 " . . . . . " 10.—
1/4—6.— ja 1/8 lhk. " 3.—
Teksti ees — 50% kallim

SISU: 1) Töölisklass uute kannatuste eel — *L. Johanson*. 2) XVI rahvusvaheline töökongress — *Aug. Gustavson*. 3) Linnade tervishoidlikest hoolekandest — *Dr. H. Jürgenson*. 4) Onnetuste ärahoidmisest rekepeksumasinaga töötamisel — *A. L.* 5) Rinnalapse eest hoolitsemisest kuumal ajal. 6) Liigkuum toit on tervisele kahjulik. 7) Läti hoolekandeministeeriumi eelarvest. 8) Kärbised — haiguste levitajad. 9) Sotsiaalkindlustusest <älismaal>. 10) E. Haigekassade Liidu teateid. 11) Haigekassade tegevusest. 12) Tervishoiust. 13) Surma lõikus. 14) Pildid.

Töölisklass uute kannatuste eel.

L. Johanson.

Maailmamajandusline, rahvusvaheline ja iga üksiku riigi sisepoliitiline seisukord muutub järjest raskemaks.

Majanduslik kriis süveneb veelgi. Fashistlik liikumine haarab võimu järgi. Relvastuse vähendamise asemel

— kasvab palavlik relvastumine, eriti ka sõjaõppuse tungimine noorsoo keskele ja kooli.

Abinõud, mida kodanlised valitsused majanduselu korraldamise tähe all tarvitusele võtnud, et kriisi vastu võidelda,

Tartu Üldhaigekassa Uderna suvekolonii.

Kolonii rahvas „Pajulas“.

on toonud uut segadust, nii tollimüüride ehitamine, sisseveo piiramine, kontingendid, litsentsid, monopolid. Kõneldi kõvasti plaanimajandusest, kuid praegu on ses suhtes juba vaikus. Suuri lootusi pannakse hädadekreetidele ja hädamak-sudele.

Valmistus ja kaubavahetus näitab langust. Tööpuudus ja kokkuvarisemine kasvab.

Rikkas P.-Ameerika ühendriikides on farmeritest ja tööstusest suur osa laostunud.

Ei aita mõttetu ja häbitu kaupade hävitamine nälgiijate silmade all. Ameerika paradisi on muutunud suurte, töötavate hulkade põrguks, kus sõjavägede abil kihutatakse Washingtonist välja ja ta ümbrusest eemale — põletades nende ulualuseid, tallates naisi ja lapsi — töötuid perekondi, nende töötute perekondi, kes ilmasõja päevil võitlesid Ameerika suurkapitalistide huvide eest.

On tööliste läbi loodud küllaldaselt varasid, mis võimaldaksid töötute ja alatoitluses kidunevate laste toitmist, kuid takistab valitsev mõtlemisviis. Ennem hävitatakse viljatagavarad, kui et neid antaks nälgiijatele, kes ise ei jõua leiba osta.

Kui läinud aasta juulis varises kokku Saksamaal oma läbikäigu poolest teine pank ja kullakate langes riigipangas alla seaduslikku miinimumi, siis võeti seda kui katastroofi. Võeti käsitusele — börside sulgemine, hoisusummade väljavõtmise takistamine, valuutas tehingute keeld. Saksamaa teed käisid Austria, Ungari, Rumenia ja teised riigid.

Tuli uus katastroof: Inglise naelsterlingi langus — Macdonaldi „rahvusliku valitsuse“ tragikomöödia saatel.

Naelsterling oli — maailma valuuta. London suurimaks rahaturuks, kes kontrollis ligi 60% ilmakaubandusest.

Ilmakaubandus paisati segi.

Saksamaa muutus riigiks, kes põlvili roomab Versailles'i võitjate ees. Saksamaal on nüüd diktatuur — näljadiktatuur. Weimari põhiseadusest püsib tegelikult veel § 48, mis kõneleb põhiseaduse kaotamisest.

Rahvusvaheline kaubavahetus ei funktsioneerii enam normaalselt. Kulla-

tagavarade loomuliku jaotuse asemel on need kogutud Prantsuse ja P.-Ameerika kullakeldritesse, kus juba üle 60% maailma kullatagavaradest. Kuid see kuld, mis on lihtsaks koondamise esemeks, aga mitte ilmakaubanduse aluseks, ei anna kindlustust ka ta omanikkudele. Ka P.-Ameerika pankadest võetakse kuld välja ja hoitakse kodus.

Kapitalistlik ilm on jõudnud tagasi keskaega: Kapitalismi esimaal, P.-Ameerikas, variseb kokku suurtööstus, hävitatakse põllusaadusi, pangad laostuvad ja kodnalus hoiab oma kulda kodus.

Ühes majandusliste väärtuste lange-misega ja kaitalistlikkude riikide kaubandusliste suhete suremisega — hävineb ka kodanluse senine poliitiline traditsioon.

Parlamentarism ja demokraatia on lõpetanud väga paljudes riikides oma olemasolu, teisel on ta hinge heitmas.

Itaalias, enne väga arenenud töölis- ja ühistegelise liikumisega riigis, Poolas, Ungaris, Lõunaslaaviis, Rumenias, Leedus — on puruks kistud isegi parlamentarismi ja demokratismi näokatted ja sildid. Kodanlus hoiab seal oma võimu varjamata vägivallaga, andes nakkavat eeskujut.

Teisel on veel näokate ja silt püsinud, kuid käsitatakse fashismi valitsemismeetodeid.

Saksamaal võib parlament kokku tulla poole aasta järgi vaid selleks, et tembeldada valitsuse erakorralisi dekreete. Sõna- ja ühinemisevabadus on paljudes kohtades vaid paberil. Austriaski on võim tegelikult fashistide käes, nagu Soomeski: siin ei loeta enam kuritööks fashistide mässukatseid ja roimatöid. Mässujuhid mõisteti õigeks, kui „tõsised isamaalased“.

Inglismaal, klassikalises parlamentarismi maal, on poliitilised parteid laostunud. Macdonaldi „rahvuslik blokk“ on vormitu vördjas kõigi parteide riis-metest, tal on vaid üks ülesanne ja eesmärk: anda valitsusele volitusi võidelda kapitalismi päästmise eest kõigi vahenditega ja meetoditega. Neid volitusi püütakse mujalgi, ka Eestis.

Et kapitalistlikkudes riikides pöörata tagasi keskaega, seda näeme ka kultuurielus. Itaalias ja Saksamaal on

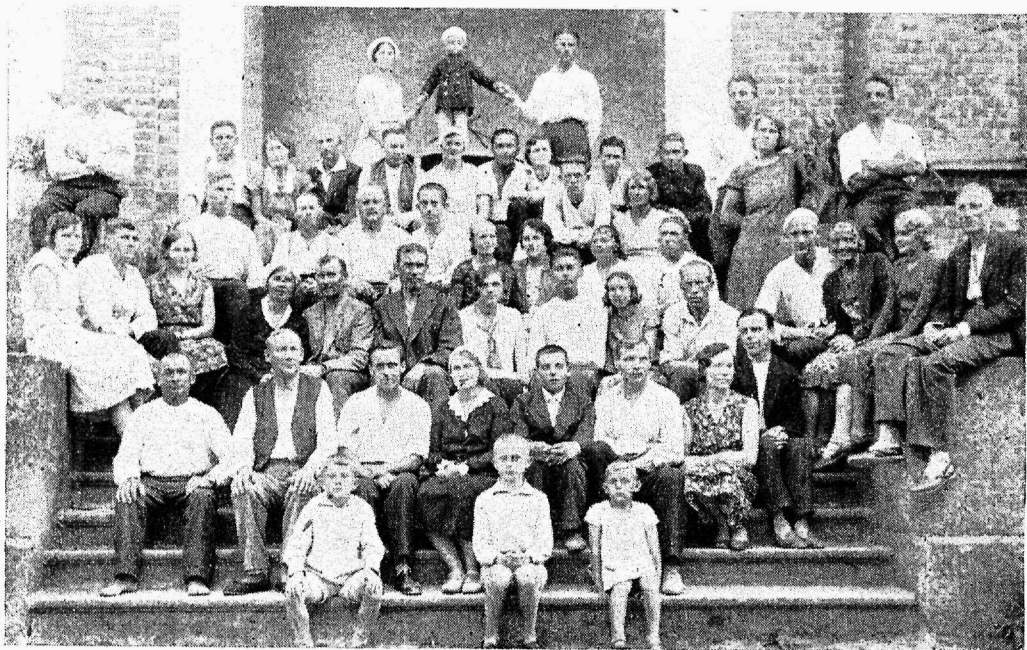
koolides hakatud piirama südametun-
nistuse vabadust ning õpilasi võõrutak-
take vabamõtlemisest.

Igalpool kärbitakse kultuurilisi ku-
lusid, kooliklassid surutakse lapsi täis,
õpetajate arvu vähendatakse, õpetajaid
vabastatakse poliitilise meelsuse pärast.

Sedasama on osatud teha ka Eestis.
Õpetus halveneb, õpetajad täidavad
töötute kaadrit. Koolimajadesse tahek-
takse asetada kasarmuid.

Tehtakse ilusaid sõnu relvastuse vä-
hendamiseks, tegelikult aga ehitatakse
juurde uusi sõjalaevu, sõjalennukeid,
soomusautosid, muid relvi ning kogu-
takse surmavate gaaside tagavarasid.

Et niisuguses õhkkonnas on eeltingi-
mused ka sotsiaalsele reaktsioonile, see
on arusaadav igäihele. Nii püütakse
kärpida ja halvemaks muuta sotsiaal-
kindlustuse seadusi, töökaitse korral-
dusi, tööpuuduse vastu võitlemist.

Tartu Üldhaigekassa Uderna suvekolonii.

Kolonii rahvas trepil.]

Ässitustöö rahvahariduse vastu ja
selle tulemuste jõudumööda realiseeri-
mine on kestnud kogu aeg ka Eestis.
Seda häbitut kihutustööd tehtakse eriti
maal.

Majanduslik laostumine, poliitiline
reaktsioon ja kultuuriliselt metsikuks
muutumine — need on praegu kapita-
listliku ilma iseloomujooned.

Kus edasi on jõutud, see on —
militarism ja relvastumine, mis näitab
tõusu ka koolides ja isegi juba laste-
aedades. Militarism tungib ka rahva-
massidesse. Hitleri ja Heimwehri üm-
ber pole mitte ainult aristokraadid, ko-
danlased, vaid ka rohkesti liikmeid pro-
letariaadi keskelt. Ja üheks hüüdsõnaks
on siin: uus sõda!

Kuna meil nii töökaitse, kui ka sot-
siaalkindlustus veel algastmel on, töö-
puuduse vastu võitlemiseks kindlaid
korraldusi polegi, siis pole siin, mida
kärpida.

On lubatud asuda hoolekande seaduse
muutmisele selleasemel, et väljatöötada
ja maksma panna vanaduse, töövõime-
tuse, vaeslaste ja leskede kindlustamise
seadust, mis ka rahvusvahelise töökon-
verentsi päevakorras oli.

Kuna tööpalgad madalad, tööliste
koosseis ebakindel, tööliste arvu vähen-
datakse, ettevõtteid suletakse, töötasu
ja haigekassamaks liigsageli tasumata
jäetakse, siis toob see ka haigekassa-
dele suuri ainelisi raskusi. Ja need ras-
kused suurenevad iga kuuga.

Tööpuudus valitseb linnas, aga ka külas ja alevis isegi praegu, suvitöö hooajal: mida lähemale talvele, seda suuremaks muutub tööpuudus. Sellejuures ei ole mingit töötute, ega nende laste toetuskorraldust olemas. Tööpuuduse vastu kindlustamine, kutseühingutegi toetamine töötutele abiandmiseks, kehvade ja lasterikaste perekondade toetamine on küsimused, mille otsustamisele vahest alles aastate pärast asutakse.

On kärbitud riigi eelarvest töökrediite.

Neistki töökaitse seadustest, mis Eestis maksmas, seisab osa järelvalve puudusel täitmata. Ka tööaja seadust rikutakse, töötades sageli 10—12 tundi.

On kavatsusel mõnedki reaktsioonilised sammud sotsiaalpoliitika alal.

Sotsiaalpoliitilise arengu asemel on — ka siin reaktsioon.

Selle kõrval on kavatsusel uued maksud, mis raskelt eestkätt töötavaid kihte.

Üldise palgavähendamise kõrval on kõneldud ka palgamaksust, aga ka läbikäigumaks toob töölistele, ta asutustele, aga ka haigekassadele uusi väljaminekuid.

Viimased aastad on tööliklassile olnud rängad ja tapvad: aeg, mis ees, on vistist veel rängem ja tapvam.

Tööliklass, ka Eesti tööliklass, seisab — uute kannatuste eel!

XVI rahvusvaheline töökongress.

Aug. Gustavson.

Järjekorraline rahvusvaheline töökongress peeti käesoleval aastal 12.—30. aprillini Genfis. Osa võtsid 49 riiki 336 delegaadiga. (Täisõiguslikud esindajad ja nõuandjad kokku.) Eestist viibisid kongressil: valitsuse esindajad A. Schmidt ja J. Sonin, tööandjate esindajana K. Mauritz ning töövõtjate esindajana A. Gustavson.

Kongressi päevakord koosnes neljast eripunktist:

1) Tasuliste era-töövahetalituste kaotamine.

2) Invaliiduse, vanaduse, leskede ja vaeslaste kindlustamine.

3) Mittetööstuslikul alal töötavate laste vanaduse alammäära fikseerimine ja

4) sadamatööliste õnnetusjuhtumite vastu kaitsmise konventsiooni osaline revideerimine.

Praeguse korra järgi on kõik küsimused töökongressil kaks korda päevakorral: n. n. esimesel lugemisel määratakse vaid põhimõtted ning nende alusel koostatakse rida küsimusi, mis esitatakse valitsustele vastamiseks. Saadud vastuste põhjal tööbüroo koostab konventsiooni kava ning esitab selle siis teisele kongressile lõplikuks vastuvõtmiseks.

Läinud kongressi päevakorras olid kaks esimest punkti vast esimesel lugemisel. Teisel lugemisel ehk lõplikul vastuvõtmisel oli 3. päevakorrapunkt, kuna kuna neljas andis ka lõpptulemusi, kuid see ei olnud ei esimesel ega teisel lugemisel, hariliku korra järgi, vaid tegemist oli ühe varema konventsiooni osalise revideerimise, uuendamisega.

Tasuliste töövahetalitus-büroode kaotamine.

Toetudes Versailles'i rahulepingu XIII peatükis väljendatud põhimõttele, on rahvusvaheline tööbüroo järjekindlalt pööranud tähelepanu töö vahetalituse otstarbekohasele ning tasuta korraldamisele. Juba esimesel rahvusvahelisel töökongressil 1919. a. Washingtonis võeti vastu rekomendatsioon, milles soovitati Rahvasteliidu liigetele „kõrvaldada töövahetalituskontorid, mis töötavad ärilisel alusel tasuta eest.“

Teisel kongressil 1920. a. Genuas, mis tegeles eranditult meremeeste tööküsimustega, mindi veelgi kaugemale ning võeti vastu konventsioon, mis kohustab riike ellu kutsuma poolametlikke tasuta tööborsisid meremeestele töömuretsemiseks.

Kuna aga Washingtoni rekomendatsioon ei andnud küllaldasi tulemusi, ning mitmel maal tegutsesid puhtärilised töövahetalitused edasi, siis otsustati küsimus uuesti konverentsi päevakorrale tuua ning juba konventsiooniga nende likvideerimist läbi viia.

Nagu öeldud — vastav komisjon koostas rea küsimusi valitsusele kavandatava konventsiooni ulatuse kohta ning 88 häälega poolt, vastuhäälteta, konverents otsustas selle küsimuse paigutada 1933. a. konverentsi päevakorrale lõplikuks vastuvõtmiseks.

Invaliidsuse vanaduse, vaeslaste ja leskede kindlustamine.

Ka see, töölikklassile väga oluline küsimus, oli konverentsi käevakorral esmakordselt, s. t. töötati jällegi välja rida põhimõttelisi küsimusi, kuna lõplikult otsustatakse vast teisel lugemisel. Selle küsimuse arutamisel vastavas komisjonis esines Praaha rahvusvahelise agraarbüroo (roheline internatsionaal) esindaja, kes väitis et rahvusvaheline põllumeeste koondis pooldab invaliidsuse, vanaduse jne. sundkindlustamist. Palju rohkem — ta protesteeris kuuldu vastu, et kavandatav konventsioon ei haara põllutöölisi, sest olevat „lubamata asetada põllutöölisi tööstustöölisega võrreldes halvemasse olukorda.“

Edasi nõudis ta, et nende riikide vastu, kes keelduvad vastavat konventsiooni ratifitseerimast, tuleb tarvitada rahvusvaheliselt mõjuvaid vahendeid, andes ratifitseerinud riikidele paremusi maailma turul „enamsoodustamise klausli“ või soodsamate tariifide näol.

Samal seisukohal asus ka rahvusvahelise agrikultuuri komisjoni (Commission internationale d'agriculture) esindaja.

Need seisukohad erinevad põhjalikult meie agraarlaste seisukohtadest.

Komisjon suures enamuses tunnustas sundkindlustamise põhimõtte ning sellele põhimõttele rajatult koostati küsimused, mis saadetakse valitsustele vastamiseks.

Sundkindlustamise põhimõtet konverentsi plenaaristangul kaitstes, tähendas komisjoni aruandja Saksa valitsuse esindaja Dr. Grieser: „Töölised, kes invaliidsuse või vanaduse tõttu ei suuda

enam töötada, on õigustatud ühiskonnalt saama paremat kindlustust, kui seda võimaldab hoolekanne. See on peaaegu igal ühiskonnal, mis toetub sotsiaalsele õiglusele.“

Nende seisukohtadega konverents ühines ning 108 häälega 2 vastu (India valitsuse esindajad) otsustati see küsimus võtta 1933. a. konverentsi päevakorrale 2. lugemisel.

F. Plachy. Töötöölise perekond. Lapsed näljas ja ema meeleheitel.

Mittetööstuslikkudel aladel töötavate laste vanaduse alammäära normeerimine.

Laste töö piiramise küsimusega on rahvusvaheline tööbüroo mitmel korral tegelenud. Tööbüroo üheks põhiülesandeks on Versailles'i rahulepingu § 427 alusel:

„Laste töö kaotamine ning noorte inimeste tööle pääsu vanaduse selline piiritlemine, mis võimaldab neile tarvilise hariduse omandamist ja küllaldast kehalist arenemist.“

Selle põhiprintsiibi nõudel on töökongressid vastu võtnud rea konventsioone laste töö piiramiseks.

Nii määrab 1919. a. Washingtonis vastuvõetud konventsioon tööstuses töötavate laste vanaduse alammääraks 14 a. ning kolmas — 1921. a. Genfis vastuvõetud konventsioon — fikseerib

põllunduses töötavate laste alammääraks samuti 14 a. Samal aastal Genfis vastuvõetud neljas konventsioon määrab kütjate ja timmerite vanaduse alamääraks merel 18 a.

Et ringi lõpetada, selleks oli veel vaja konventsiooni, mis haaraks need tööalad mis väljaspool seni vastuvõetud konventsioone. Sellena oligi mõeldud päevakorral olev „mittetööstuslikel aladel töötavate laste vanaduse alammäär normeerimine“. Kahjuks ei haara aga ka seegi vastuvõetud konventsioon veel kõiki tööalasid, näiteks — merekalandust ja kodust teenistust, mispärast tööbürool ja töökooverentsil edaspidigi tuleb veel lastetöö piiramise küsimusega tegeleda.

Üldiselt fikseerib ka see vastuvõetud konventsioon töötavate laste vanaduse alammääraks 14 a. Erandiks on „kerged tööd“, kus lubatakse töötada lastel alates 12 a. Iga riigi seadusandlus peab määrama, millised tööd kuuluvad n. n. „kergete tööde“ liiki. Töölaliste esindajate rühm tegi küll ettepaneku see paragra. mis räägib „kergest tööst“ täiesti kustutada ning jääda igal töö 14 a. vanaduse alammäär juure, kuid see ettepanek lükati tagasi. Samuti lükati tagasi Hispaania valitsuse esindaja ettepanek, töölaliste esindajate toetusele vaatamata, et konventsioon haaraks ka kodust teenistust.

Lõppkujul konventsioon võeti vastu 84 häälega vastuhäälteta.

Sadamatöölaliste õnnetusjuhtumite vastu kaitsmise konventsiooni osaline muutmine.

XII rahvusvahelisel töökonverentsil 1929. a. võeti vastu sadamatöölaliste õnnetusjuhtumite vastu kaitsmise konventsioon. Hiljem aga selgus, et see vastuvõetud puht tehnilise iseloomuga konventsioon sisaldas mõningaid tehnilisi ebatäpsusi ning takistusi maksmapanekuks. Konventsiooni revideerimise algatus tuli inglise ja saksa valitsuse poolt ning kuna selle vastu ei vaielnud ka sadamatöölaliste rahvusvaheline organisatsioon — I. T. F., siis otsustati tööbüroo juhatuse poolt küsimus paigutada XVI konverentsi päevakorrale. Peatumata praegu siin selle pika ja tehnilise konventsiooni üksikasjadel, märgin, et

vastavas komisjonis jõuti konventsiooni revideerimise, õigemini — parandamise küsimusis kaunis üksmeelsele seisukohale ning konventsioon kinnitati uendatult konverentsil 109 häälega vastuhäälteta. Konverentsil valitsuse esindajate poolt väljendatud arvamiste põhjal võib loota, et see konventsioon lähemal ajal mõjuvamate mereriikide poolt ühel ajal maksma pannakse. Algatuse lubas Inglise valitsus enda peale võtta.

Konverentsi kodukorra muutmine.

Peale ülalmärgitud päevakorra punktide konverentsi töödest väärivad veel märkimist kodukorra muutmine ja vastuvõetud resolutsioonid.

Igal konverentsil protesteerivad töölaliste esindajad Itaalia töölaliste esindaja mandaadi vastu, sest Itaalias puudub ametiühingulise koondumise vabadus ning n. n. töölaliste esindaja on tegelikult valitsuse poolt määratud fašistlik ametnik. Samuti keeldub tööliste esindajate rühm Itaaliast komisjonidesse saatmast. Et itaalia olukorra soodsale arvustamisele lõppu teha ning fašistlikule „töölaliste esindajale“ pääsu komisjonidesse võimaldada, selleks esitas Itaalia valitsus kodukorra muutmise ettepaneku. Esimene ettepanek määrab, et mandaatkomisjon ei tarvitse arvesse võtta sellist protesti ühe või teise delegaadi määramise vastu, milletaolist on juba varem konverentsil tagajärjetult arutatud.

Teine ettepanek ütleb, et kui vastav rühm keeldub mõnda delegaati komisjoni saatmast, siis võib see delegaat ise pöörduda n. n. ettepanekute komisjoni poole ning nõuda enda määramist komisjoni. Ettepanekute komisjon peab selle soovi rahuldama, suurendades vastavalt komisjoni liigete arvu, et ka teised rühmad võiksid oma esindajate hulka komisjonis täiendada.

Tööliste häälte vastu konverentsi enamus aktsepteeris mõlemad ettepanekud. Seega puudub edaspidi võimalus protestida Itaalia tööliste esindaja määramise vastu ning tuleb tema osavõtuga komisjonis paratamatult leppida.

Vastuvõetud resolutsioonid.

Ägedaid vaielusi põhjustasid konverentsil rida töölaliste esindajailt esitatud resolutsioone. Vaielustele vaatamata

konverentsi enamus pooldas resolutsioone ning need võeti vastu.

Prantsuse tööliste esindaja L. Youhaux resolutsioon märgib tööpuuduse kasvu ning sellest tingitud viletsust tööliskonnale ja nõuab 40 tunnilise töönädala rahvusvahelist elluviimist, kohustades tööbüroo juhatust selleks vastavaid samme astuma.

Youhaux', Mertensi ja Schürchi ühisresolutsioon märgib samuti määratud tööpuudust, nii et töota tööliste arv ulatub juba 25 miljonile jne. ning nõuab Rahvaste Liidu energilist tegutsemist olukorra parandamiseks rahvusvahelises ulatuses, milleks on vaja:

1. Korraldada riikide täisõigusliste esindajate koosolek suurte rahvusvaheliste tööde nimestiku koostamiseks ja finanseerimise kavade väljatöötamiseks, et võiks nende töödega alustada õige pea.

2. Eelolev heakstegemise maksude ja sõjavõlgade korraldamise konverents peab need küsimused lõplikult lahendama maailma majanduse üldhuvides.

3. Ühenduses selle konverentsiga kõikide riikide esindajate koosolek peab lahendama krediidi ja rahanduse probleeme ning aluse panema küllaldase stabiilsusega rahvusvahelisele rahasüsteemile.

4. Korraldada rahvusvaheline valmistamise ja kaubanduse konverents, millest osavõtaks ka iga maa suuremate tööandjate ja tööliste organisatsioonide esindajad, ülesandega konventsiooni koostamiseks majandusliku artsviteedi tõstmiseks, mille eelduseks on laiade hulkade ostuvõimu suurendamine ja rahvusvahelise kaubanduse elustamine.

5. Korraldada igas riigis rahva heaolu tõstmiseks määratud ühiskondlikke töid, nagu veevärkide korraldamine,

tööliste elamute ehitamine, külade elektriseerimine jne.

Saksa tööliste esindaja Mülleri resolutsioon nõuab tööbüroolt põllutööliste olukorra uurimist ning vastavate küsimuste paigutamist lähema konverentsi päevakorrale.

Jaapani esindaja Nishio resolutsioon nõuab tööliste korteriküsimuse asetamist mõne lähema konverentsi päevakorrale.

F. Plachy. Vanad töölised peavad kerjama
Ei tule veel vanaduse ja töövõimetuse vastu
kindlustust.

Hollandi tööliste esindaja Kupersi resolutsioon nõuab pärismaalaste tööolukorra uurimist ning sundtöö iseloomu kandvate pikaajaliste teenistuslepingute kõrvaldamise küsimuse asetamist konverentsi päevakorrale.

Sveitsi tööliste esindaja Schürchi resolutsioon märgib 1925. a. vastuvõetud kutsehaiguste vastu kindlustamise konventsioonis loetletud haiguste nimestiku täiendamist silicosisiga.

„Töö ja Tervise“ lugejad!

Haigekassade tegelased, töölised ja teenijad, arstid ja õpetajad, töölisühingud, raamatukogud ja lugemislauad, omavalitsuse tegelased, töösturid ja kõik kodanikud, kellel huvi sotsiaal- ja töölisküsimuste ning rahva tervishoiu vastu, — tellivad „TÖÖ JA TERVISE“.

Linnade tervishoidlisest hoolekandest.

Dr. H. Jürgenson.

Üheks tähtsamaks ülesandeks suurlinnade tervishoius osutub mustuse õigeajaline eemaldamine ning kahjutaks tegemine. Mustust kogub suurlinnadesse palju rohkem, kui iganes mjal. Mustust tekitavad pesuveed, vihmavesi, inimeste neerude, soolte ning naha kaudu eemalduvad laguained, vabrikute korstendest mahasattunud mineraaloolmud jne. Keemikeri prof. Pettenkoferi poolt on väljaarvatud, kui palju igasugust mustust tekitab aasta vältel üksik suurlinna inimene; sööginõude ning kehapesemise vee hulk teeb siin ise juba välja 36.000 kg.

Mustusest üldiselt rääkides tuleks viimast liigitada mitmesse ossa, suurlinnadele annavad ja tekitavad mustusi nii üksikinimesed, kui ka rida ühiskondlikeks tarvituseks ehitatud asutusi. Üksikinimene eemaldab mustust kas soolte, neerude ehk naha kaudu, kuid ka linnad saavad ülejutatud tapamajadest, haisevatest porilompidest, köökidest jne. tulevatest mustuseallikatest.

Keemiliselt ning bakterioloogiliselt uurides, võib leida siin mineraalaineid peamiselt maasoolade, kaliumfosfaadi, keedusoola jne. vormides, keemiavabrikute läheduses võivad siia mustusele juurde lisanduda ka rida teisi ühendusi vase, raua, arseenikumi, väävli jne. näol. Peale selle võime samas leida rea orgaanilisi, lämmastikku sisaldavaid ühendusi, kahjulikke pisikuid tüüfuste, difteriitise, tetanuse, düsenteria jne. batsilluste näol, kui ka mädanemist soodustavaid, kiirendavaid pisikuid n. n. saprofütide näol.

Kõikide nende asjaolude tõttu tuleb mustust võtta väga tõsiselt, — mustuse eemaldamine, kahjutaks tegemine on saanud linnaarstidele üheks kõige suuremaks ülesandeks. Sanitaarselt vastuvõetavaks võib ainult sellist linna tunnistada, kus seda küsimust on rahuldavalt lahendatud. Tahtmatult tuleb siin ühe maakonna koolinõuniku ütetus meelde, kes tähendas, et tema esimeseks sammuks, koolis revideerimist ettevõttes, on õpilaste väljakäigu kohtadega ning seal valitseva puhtusega tutvumine, — sealt selgub just ka kord ja armastus, kui võrra õpetaja laste eest hoolitseda tahtnud, hoolitseda võib.

Eeskujulik oli see koolinõunik, kes isa armastust nõudis igalt koolijuhilt, et last kaitsa ka nakkushaiguste eest, mille pesad on koolide klosettidest.

Nagu ülalõelavast juba selgub, põhjustab mustus, mustuse vesi, nii siis mitmesuguseid haigestumisi, õhk ümbruskonnas saab rikutud mürgiliste gaasidega, joogivesi muutub kõlbmatuks, — sõnaga, saavad tingimused loodud, mis panevad elu seisma.

Võitluses mustuse vastu tuleb kõige suuremat rõhku panna linnade kanalisatsioonide ehitamisele. Kanalisatsiooni alal tuntakse, mitmesuguseid süsteeme: ühed, mis kõlbavad väikelinnadele, teised suurlinnadele. Kanali-

satsiooni vett uuritakse järjekindlalt vastavates kolhaepalsetes punktides, — suurlinnade suhtes tuleks nõuda, et seda tehtagu mitte üksik keemiliselt, vaid ka bakterioloogiliselt.

Teiseks tuleb inimväljaheidete kahjutaks tegemiseks samuti vastavaid korraldusi läbi viia. Seks saavad ehitatud pudretvabrikud, kuhu vastavad jäted viiakse. Maaoludes ehk küladest võib väljaheidete kahjutaks teha eesrinna kloorlubjaga, põletamata lubjaga, kui ka mineraalhapetega; halvade gaaside lõhna hävitada (desodorcerida) nii kaliumpermanaganikumiga, rauavitrioliga jne. Ka osutuvad mitmes suhtes kasulikkudeks liiva, tuha, söe jne. raputamine väljakäigu kohtadesse. Suurlinnade mustuste lõpulikuks kahjutuks tegemiseks tulevad veel juurde arvata rida teisi vahendisi, kuid erakorterid võiksid igaks juhaks taudide korral üksik üllanimetatud vahendisi suure kasuga tarvitada; siia kuuluksid eesrinna kõhutüüfuse, verise kõhutõve, koolera taudid. Kuid linna sanitaarne külg ei võiks ainult üllanimetatuga lahendatud saada. Väga tähtsaks osutub üldse ka see, kas linnas ei ole seisvaid, haisevaid tiike, kas ka majades on veevärk ning kuidas ta on ehitatud (torud, vasemürgitus!), kas linn asub järve, mere, jõe juures, mäel ehk orus, põhja ehk lõunamaal, missugune on maapind, kui sügaval põhjavesi jne.

Kõiksuguste läbi linna (Tallinnas, Härejapea kanal) voolavate mustuskanaalide kahjutakstegemiseks on ettepanud mitmed eriviisid, kui ka mitmed süsteemid tarvitusel; ka meie mustuskandja kanal peaks pealinnas kord kordaseatult saama, seks peaksid majaoanikud ise kõik tegema.

Linnade sanitaarsest korraldusest rääkides, tuleb ka neid pahesid nimetada, mis seotud, maa sees mädanevate kehade, loomajätistega jne. Üldiselt elavate inimeste ja looduse kasuks saavad haigusid mädanevates kehades maa sees peagi hävitatud, siiski peavad tiisikuse idud vastu 4 kuud, äärmisel korral aasta — kaks; siberikatki tugevasti aasta ja veel rohkem, tüüfus (soetõbi) kolm nädalat jne. Kui kõiksugused maa sees elavad rotid ning mutid, sõjapidamised jne. neid sealt välja ei too, — siis ei pease haigusid sealt välja.

Loomade keha hävitamine põletamise teel osutub sanitaarselt kõige õigestatunaks.

Kõigest ülalõelavast võis selguda, kui tähtsaks tuleb pidada võitlust mustuse vastu. Võideldagu seks igal pool nii riiklistes, omavalitsuse asutustes, kui ka kodus, just puhtuse eest; hävitatagu mustust!

Puhtus on paremaks pandiks me rahva tervishoiule. Puhastage nahka, küünealuseid, hambaid, riideid ja saapaid, — võideldge igal pool tolmu ja mustuse vastu. Suurlinnade kultuurpahede mõjuvaks väljendajaks osutub just mustus!

Õnnetuste ärahoidmisest rehepeksumasinaga töötamisel.

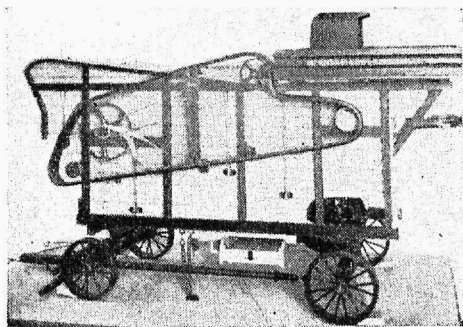
A. L.

Läheneb viljapeksu hooaeg, kus tihti juhtub väga raskeid õnnetusi masinate juures töötavate inimestega ja tihti nende õnnetuste tagajärjel tuleb tööinimesel enneaegse surma läbi siit ilmast lahkuda.

Aurukatлага vööríti ümberkäimise ja õnnetuste ärahoidmiseks on kirjutanud „Töö ja Tervise“ 1925. a. nr. 9 A. V. väga otstarbekohaselt. Siinkohal tahaks anda mõnd näpunäidet viljapeksumasinale töötavatele inimestele õnnetuste ärahoidmiseks. Peaaegu kõik raskemad õnnetused viljapeksumasinale töötades tekivad trumli läbi, vilja allalaskmisel. Ehk küll trumli koht on kaitsega varustatud, kuid tihti kergemeelselt eemaldatakse kaitse ehk heidetakse hoopis kõrvale vanematel masinatel ning selle tagajärg on auku astumine, mille tagajärjel kaotatakse jalg, nii kui oli Elva juhtumisel, võib ka elu kaotada.

Laiade riidetega üleval masinal töötades võib samuti kiirelt pöörleva trumli vahele sattuda. Luunjas Tartumaal tekkis õnnetus halvasti sõlmitud suurrüti läbi, ka põlled on paljudel juhusel õnnetuse tekitajaks olnud.

Kätega vilja trumlisse toppimise läbi on ka õnnetusi juhtunud, ehk ka vahel lühikese vilja juures kiisatus selleks suur on, sest et halvasti vilja alla võtab.

Viljapeksumasin otstarbekohase trumli- ja rihmakaitsega.

Masina juures rehaga töötades tuleb ka rihmadest eemale hoiduda. Õnnetuste ärahoidmiseks tuleb üleval masinal töötades meeles pidada töö hädasohtlikkust, missugune asjaolu kahe- ja kolmekesi üleval lõbusas meeleolus töötades tihti kahjuks unustatakse.

Rinnalapse eest hoolitsemisest kuumal ajal.

Varematel aastatel oli rinnalaste surevus kuumal aastaajal kartustäratavalt suur. Enam kui kümme aastat on mitmesugustel põhjustel, ka tänu noorte emade suusõnal kui ka kirjan-duse ja piltide kaudu õpetamisele — rohkearvuline rinnalaste surevus suvisel ajal õnneks ära jäänud. Kuid võib siiski korduvalt märgata, kuivõrd valesti ja otstarbekohatult rinnalast riie-tatakse ja kaetakse, kuidas teda halvasti tuulutatud soojades ruumides hoi-takse; kuidas äärmiselt õrnale rinna-lapse seedimisaparaadile soojusest kõlb-matuks muutunud toite pakutakse ja kuidas lapse janule külmade jookide andmisega hoolimatut tähelepanu pöö-

ratakse. Selle tagajärjeks on rinna-lapse õrnale organismile ähvardav soo-jus, surmatoov ülikuumus.

Emapiim pakub ka tänapäeval veel lapsele paremat kaitset. Kui aga kunst-likku toitu lapsele peab andma, siis on esiteks tarvis piima peale keetmist hästi jahutatult alal hoida; piimanõu peab hoolikalt kinni kaetud olema, et kahju-likku mõju avaldavaid pisilasi, igasu-gust mustust tolmu ning kärbeste näol ära hoida. Kesksuvel peab andma lap-sele võimalikult ainult värsket sama-päevast piima. Ning kui väljas iseära-nis palav ja lämmatav, siis ärgu sun-nitagu last tervet portsjoni ära jooma, vaid tuleb lasta temal kolmveerandiga

harilikust osast leppida. Ka täiskasvanud harilikult söövad niisugustel aegadel vähem. Nagu täiskasvanudki oma joogijanu rohkesti vedelikkude sissevõtmisega vaigistavad, samuti peaks ka rinnalast keedetud veega ehk lahja teega joomajanust vabastama. Rinnaga kui ka pudelist toidetavad lapsed võivad kahtlemata iga söögiaja järgi, ehk ka söögivaheaegadel, paar lusikatäit juua. Samuti nagu täiskasvanud inimene kuumal ajal igat soojendavat patja, üleliigset vaipa, kitsast riietust eemale jätab, nii on ka väikestel nõudmine sulgvoodidest, kummiriidest ja mähkmetest eemalehoidmiseks. Kuumal aastaajal on rinnalapsele küllaldaseks kerge vaip, õhuke särrike ehk lahedad püksikesed.

Igapäevast lapse naha eest hoolitse-

mist korduva pesemisega jaheda veega on otstarbekohane jätkata.

Mittesünnis viibimisekoht on kuum, niiske köök. Jahedam ja kõige paremini tuulutatud tuba on just kohane rinnalapsele.

Väljas õhu käes viibimise puhul peab varjulisi kohti rinnalapsele välja otsima, kus ta kirendavate päiksekiirte eest küllalt kaitstud oleks.

Kui aga kõigile ettevaatustele vaatamata lahtine köht ilmub, siis peab esiteks piim ja iga teine toit ära jääma. Ainult lahja teed ehk keedetud vett on lubatud anda, kuni arst ilmub.

Selle üle peab iga noor ema teadlik olema, et rinnalapse eest hoolitsemine kuumadel kuudel iseäranis suure tähtsusega on.

(Gesundheit.)

Liigkuum toit on tervisele kahjulik.

Tervishoiu statistilistest andmetest nähtub, et haiguste sagenemised üksi-

sed kannatavad selle paha harjumuse all — tuliselt ja ruttu süüa. Iseäranis

temperatuur, millega supp kõhtu pääseb, umbes 70 kuni 80 kraadi on.

Harilikudel surelikkudel tekitavad juba 65- kuni 70-kraadilised vedelikud suukoopas põletavaid valusid, kõrgematel temperatuuridel aga peab neid isegi välja sülitama. Kuid tuliselt sööjad on vähemtundlikud ja võivad niisuguseid temperatuure kergelt ilma millegita välja kannatada.

Kui aga sarnased tulised söögid otsekohe mao limanahka puudutavad, nagu see kõige esiti tühja kõhuga ette tulla võib, siis järgneb ülirohke vere juurdevool, rakkude tekkimine, rakud lõhkevad, — ja kujuneb haava koht. Hapu maomahl takistab kinnikasvu; uued tulised ärritused tabavad algavat

maohaava, mis suuremaks läheb ja sügavamaks muutub ning millele vahetevahel hapu maomahl uuesti oma hävitavat mõju avaldab. Sagedasti tekivad maohaavad mao avause juures, see on vast seletatav sellel kohal tuliste söökide võrdlemisi kauase paigalejäämisega.

Kuigi põletamised ja happe mõju mitte ainsad maohaavade tekkimise põhjused ei ole, siis on nad kahtlemata niisugused, mis teatud hoolsusega kõige paremini on ärahoitavad.

Juba sellel põhjusel on tingimata tarvilik, et iga inimene sööki ja jooki pikkamööda ja mitte liig tuliselt tarvitab.

(Gesundheit.)

Läti hoolekandeministeeriumi eelarvest.

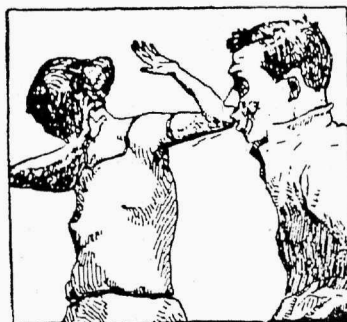
Majanduslise kitsikuse mõju tundub õieti tugevalt Läti hoolekande ministeeriumi eelarves. Terve sotsiaalväljaminekute eelarve võrdub 16.170.000 latile (umbes 11.650.000 kroonile) ning on 20% vähem, kui eelmisel aastal. Selles summas on muidugi ka veel ministeeriumi koosseisu ja aparraadi kulud 3 milj. latti (2,12 milj. krooni). Nõnda võrdub tegelik sotsiaalvajadustele ülejääv summa 13 milj. latile ehk 10% tervest valitsuse eelarvest.

Võrdluseks võib tuua kolme teise ministeeriumi eelarved, millistel pole ühist hoolekandega. Sõjaministeeriumile on ettenähtud 30.300.000 latti, siseministeeriumile 35.800.000 ja kohtuministeeriumile 6.700.000 latti. Kokku 52.800.000 lati, mis teeb välja peaaegu poole tervest eelarvest, olgugi et ka neid on vähendatud. Kuid nii tervikus, kui ka võrdelt on neid ministeeriume kõige vähem kärbitud.

Sotsiaaleelarve kaalavam väljaminek — linna ja maaelanikkude kindlustamise kulud — näitavad puudulikku vastutulekut riigi poolt. Haigekassadelt on aravõetud 1.080.000 latti — on ettenähtud eelarves ainult 3.420.000 latti hädavaajalise 4.500.000 asemel. Veel tunduvalt on rahuldumata jätud maainimeste ravitsemine — nende vajaduseks on ettenähtud ainult 1.760.000 latti. Eriti tugevasti on kärbitud riiklised toetused tiisikuse ja suguhaigetele. Lätis on 7.348 tiisikuse ja 12.363 suguhaiget, kes peaks saama tingimata ühiskonnalt toetust. Nii on tiisikushaigetele määratud ainult 66.000 latti, millist summat jätkub vaevalt 70 arstimiseks. Suguhaigetele aga ainult 5.000 latti, mis teeb välja 40 santimi (28 senti) ühe haige peale. Kuid otse naeruväärne näib summa, mis määratud nakkushaigustele — 1.300 latti. Ametlikud andmed näitavad, et nakkavatest haigustest haigestavad iga aasta keskmiselt 10.000 isikut, mis teeb ühe haige peale 13 santimi (9 senti).

Sama puudulikud on toetuste summad ülejäänud haigusi põdejatele.

Laste hoolekanne on väga puudulik. On määratud ainult 101.000 latti kodus kasvata-vate laste toetusteks. Laste kodudes ettenähtud 600 lapse eest hoolitsemine — ja need kodud on juba ammugi täis. Võrdluseks võib tuut põllutööministeeriumi eelarvest väljaminekut sugu vasikate ostmiseks, mis võrdub

Igivana käsk: Sina ei pea tapma! Ära üalgi kõhi nii, et süljepiisad satuvad ligimesele. Kui sa seda teed, levivad nakkushaigusi ja oled vääriiline mõrtsukale. Pea meeles: Sina ei pea tapma!

203.000 lattele. Inimlast hinnakse siis kaks korda madalamalt, kui lojuse palga!

Üldiselt on kõik sotsiaalväljaminekud lõbliste kärbitud.

„Niisugune on tervikus rahva hoolekande ministeeriumi eelarve. Puudust ja häda kannatajate arv kasvab tugevalt, kuid sama tugevalt vähendatakse vähendud selle puuduse vastu edukaks võitluseks“, lõpetab oma ülevaadet läti haigekassade liidu häälekandja „Töö ja õigus“.

Kärbsed — haiguste levitajad.

„Milleks nii palju juttu toakärbses! Enesest ju päris süüta loomake!“ Nii, võib olla, võiks keegi mõelda, kui ta tervishoiuasutiste võitlusest nende kahjurite vastu loeb ehk kuuleb.

Kes on sunnitud magama kärbsetest ümbritsetud süngis, see teab, kuidas need tiivustatud piinategevad vaimud ikka jälle ja jälle und segavad ja magamajäämist takistavad; kui aga temal on korda läinud paariks minutiks uinuda, siis lendab niisugune häbematu putukas just nina peale, et sellel jalutada ja siis ärkab väsinud magaja surutud vandega huultel!

Kuid palju suurema tähtsusega kui võimlust meie und segada, on see, et kärbsete kaudu levitatakse paljuid haigusi. Kärbsel on isearalik sümpaatia pori ja väljaheidete vastu, millesse ta tungib, olgu et mune mahajätta ehk toitu leida. On arusaadav, et sellejuures tihti jalgadesse, harjakstesse ja tiiva karvadesse ning kehasse mustuseosad rippuma jäävad. Niisugune kärbes puutub näiteks siseemiselt kokku mürgiseid idusid sisaldavate tüüfuse-, kolera- ehk disenteeriahaigete väljaheidetega, ehk isegi sööb sellest; siis võivad need kardetavad haigusetekiitajad kärbsete kehas peatuma jääda ehk tema sooles pikemat aega elutseda. See nakkushaiguse idudega kärbes istub nüüd mingisugusele toiduainele, nagu võile, piimale, leivale ja sarnastele, ehk jätab sellele maha oma bakteeriaid sisaldava soole sisu. Sööb ehk joob nüüd inimene sarnasest mürgiste idudega kaetud toidust, siis pääsevad haigusetekiitajad tema soolikasse ja võivad seal tüüfust, kolera- ehk disenteeriat esile kutsuda. Iseäranis sagedasti põhjustab kärbsete kaudu mürgiseks tehtud piim külgehakkavaid soolikahaigusi; pealegi maal, kus sagedasti lühike, vaba tee väljakäigukoha ja loomalauda vahel kergesti haiguse tekitajate ülekandmist soodustab piimale kärbsete kau-

du. Peale tüüfuse-, kolera- ja disenteeriaidude võivad ka pael- ja solkmete munad nimelt kärbsete kaudu toiduainetele kantud saada.

On olemas mitmeid teid kärbsete vastu võitlemiseks. Esiteks on piinlik puhtus eluruumides, hoovides ja tallides nõuetav. Loomasõnnikut peab võimalikult inimeste eluruumide lähedusest eemaldama ehk vähemalt kaetud või pealisehitatud sõnnikuaukudesse viidama. Väljakäigukohad, nagu neid veel palju maal leidub, peab igati kindlalt kinni katma; istmekoht peab kaanega kaetud olema. Igasugust prügi ja mustust peab selleskohastesse ämbritesse ehk prügikastidesse viima, missugused peavad olema kaanega kaetud. Sagedase prügikastide tühjendamise ja nende sisu eemaldamise eest eluruumidest, tuleb hoolt kanda. Väljaheidetele lubjapiima kallamisega võib kärbsete sigidust hävitada.

Toiduained olgu soojal aastaajal kärbsete eest kaitstud kappides traatvõrguga, kuplitega ehk marlega kaetud. Piimanõud peavad kaante ehk tihedate traatvõrkudega kärbsetest kaitsud olema. Kuna kärbsed iseäranis heameelega päikesepaistelisel kohtadel viibivad, peaks päikesepoolseid aknaid, kui nad ei ole marlega kärbsete eest kaitsud, võimalikult kinnihoitama. Peale päikese loojaminekut tuleb hea tuuletõmbuse eest tubades hoolitseda, et sel teel kärbsed eluruumidest välja ajada.

Kõige tuntumad kärbsete hävitusabinõudest on kärbseliimiga kaetud paberiribad, milliseid eluruumides üles riputatakse. Peale selle võib kärbselõksudega nahast ehk peenest traatvõrgust, kausside väljapanemisega — kärbsetele mürgise — formalinipiima (25 osa piima, 60 osa vett, 15 osa formalini), samuti ka hea putukatepulbri puistamisega kaugelt mitte ilmsüütutele kärbsetele otsa teha.

(Gesundheit.)

Sotsiaalkindlustusest välismail.

Sotsiaalkindlustus Prantsusmaal.

Prantsuse sotsiaalkindlustusseaduse läbi viimisel saavutatakse suuri edusamme. 31. jaanuaril 1931. a. oli kindlustatuid 8.600.000, 31. märtsil samal aastal juba 9.445.000. Sotsiaalkindlustus haaras peamiselt põllutöölisi. Loodetakse suurt ülejääki saavutada. Olgugi, et mitmed valimisekassad laialdast kihutustööd teevad, jäi suurem osa kindlustatutest ringkonnahaigekassade juurde. Ellu on kutsutud 90 ringkonnahaigekassat, kus umbes ¾ kindlustatutest on kindlustatud. Kõige suurem ringkonnahaigekassa on Pariisi linna ja kahe ümbritseva valitsuse jao tarvis, mis haarab 1.300.000 kindlustatut. Valimisekassasid on 750. Seni on sanatooriume ja ravitsusasutusi haigekassade poolt asutatud ümmarguselt 20.000 voodiga, milleks on kulutatud 200 miljonit franki. Valitsemise kuludeks on seadus

ettenäinud vaid 3,5% tuludest; tegelik elu aga näitas, et vaja oleks vähemalt 5%.

Sada aastat Shveitsi sotsiaalkindlustust.

Shveitsis on juba sada aastat vabatahtlik sotsiaalkindlustus olemas. 1832. a. asutati Luzernis ravitsuseasutus vallalistele käsitöölisele, millele hiljem nimeks pandi „Luzerni linna töölise haigekassa“.

Shveitsis on vabatahtlik haiguskindlustus suuri edusamme teinud. Statistiliste andmete järgi oli 453 tunnustatud haigekassadel 1914. a. lõpul 361.621 liiget. 1930. a. oli liikmeid 1.140 kassas 1.561.162. Vabatahtliku haiguskindlustuse hea edule vaatamata, on kerkinud nõudmine sundkindlustuse järgi. Mõned maakonnad on juba sundkindlustuse sisse seadnud. Baselis on sundkindlustus juba aasta-

kümneid olemas; kuna hiljuti on see Zürichi ja Tessini maakondades sissestatud.

Vallaliste laste kaitseks sotsiaalkindlustuses.

Rahvasteliidu lastekaitse komisjon palus rahvusvahelist tööametit vastavat materjali vallaliste laste kaitsele sotsiaalkindlustuses valitsustele esitada, et seega kindlustada vallaliste lastele sama kaitset sotsiaalkindlustuse kaudu kui seaduslikele lastele.

N.-Vene sotsiaalkindlustuse sihtjooni.

1932. a. on N.-Vene sotsiaalkindlustusel eesmärgiks võidelda:

- 1) Pjätiletka nelja-aastase teostamise eest;
- 2) partei õige generaaljoone ja marksistliku-leninistliku ideoloogia eest sotsiaalkindlustuse teoorias ja praktikas;
- 3) sms Stalini kuue ajaloolise juhtmõtte eest;
- 4) WZSPS V plenumi otsuste elluviimise eest;
- 5) kindlustustöö sotsiaalvõistluse ja rünnak-töö alusel ümberkorraldamise, tööstuse-rahanduse neljanda kava täitmise, tööliste, iseäranis rünnaktöölise ainelise seisukorra parandamise ja töö majanduslisel alusel ümberkorraldamise eest;
- 6) sotsiaalkindlustuse eelarve 3.534 miljoni rubla suuruses teostamise eest;
- 7) kindlustusmaksu võla likvideerimise eest;
- 8) tööstuses tööviljakuse 22 protsendi võrra tõstmise;
- 9) SSSR-is keskmise haiguspäevade arvu eest — 730 päeva 100 kindlustatu kohta aastas ja üksikudel aladel:
  - a) söetööstuses — 1.115 päeva,
  - b) metallurgias — 1.008,
  - c) masinaehituses — 1.030,
  - d) keemiatööstuses — 945,
  - e) mäeakaevanduses — 851,
  - f) raudtee transpordis — 780,
  - g) veeteedel — 776 päeva;
- 10) teravalt signaliseeriva haigustuse ja traumatismi (õnnetuste) statistika eest;
- 11) tööstusele 157.000 tööinvaliidi võit-mise eest;
- 12) puhkekodude vähemalt 10.000 koha võrra suurendamise eest;
- 13) 1.300.000 inimese eest, kes asetatakse puhkekodudesse;
- 14) puhkekodudes poliitilise haridustöö ja kehalise kultuuritöö arendamise eest;
- 15) 300.000 inimesele dieettoitluse korraldamise eest;
- 16) 400.000 koolilapse toitlustamise eest;
- 17) 50.000 kindlustustöölise (siin hulgas ka volinikud) ettevalmistamise ja täiendamise eest;
- 18) kõigi volinikkude praktilisele tööle äratamise eest;
- 19) 150.000 lapsele söime ja 200.000 lapsele lasteaija organiseerimise eest;

20) 800.000.000 rbl. omandamise eest, mis assigneeritud tööliste elukorterite ehitamiseks;

21) 150 milj. rbl. omandamise eest, mis määratud tööliste ainelise ja sotsiaalse olukorra parandamiseks;

22) arstiabi ümberkorraldamise ja parandamise eest tööstuse ja transpordi peaharudes.

Ema ja laps.

Tööpuuduse vastu kindlustamise nõudmine P.-Ameerikas.

P.-Ameerika ühendriikide töölised nõuavad tööpuuduse vastu kindlustamist, mis garanteeriks toetust täie töötasu suuruses kõigile töölistele, kes kas täiesti või osaliselt on kaotanud töö mitte oma süü läbi. Toetust tuleb maksta tervel tööpuuduse ajal.

Toetust tuleb maksta kõigile töötuile, nii täisealistele, kui ka alaealistele, kui need töötavad tööstuses, põllumajanduses, kontorites ja üldse palgatöölistena, P.-Ameerika kodanikele ja välismaalastele, neegritele ja valgetele, meestele ja naistele — ilma sugu, nahavärvi, vanaduse ja poliitilise mõtlemisviisi pärast vahet tegemata. Toetust peavad saama ka need töötud, kes keelduvad vastu võtmast kohta streikijate asemele ja odavama palgaga, kui kutseühing määranud.

Kindlustusfond tuleb luua valitsuse neist krediitidest, mis määratud sõjaettevalmistusele, aga ka korporatsioonide ja trustide kapitalide maksustamisest progressiivselt. Milgil juhtumisel ei tohi selleks otstarbeks teha mahaarvamisi tööpalgast.

Kindlustusfondi üle valitsevad ja kontrolli teostavad töölised ise oma valitud komiteede kaudu.

Toetust tuleb anda täieliku palga suuruses ka haiguse, vanaduse, raseduse, sünnitamise jne. korral.

E. Haigekassade Liidu teateid.

Revisjoni tulemusi.

Eestimaa Haigekassade Liidu revisjonikomisjoni koosolek oli 9. juulil 1932. a. Tallinnas, Lai tän. 38.

Koos: Aug. Loorits, Evald Keskpaiik ja Paul Paal.

I.

Revideeriti liidu arvepidamist ja asjaajamist 14. veebruarist 1932. a. kuni 9. juulini 1932. a. Kõik sissekanded kassaraamatusse olid dokumentaalselt tõestatud. Kassat üleluges leidsime kr. 129,87, kuid millest makseti välja liidu juulikuu korteri üüriks käesoleval aastal kr. 25.— ning mille järele jäi sularaha kassasse kr. 104,87, seega kassa rahaline seis õige.

Tallinna Linnapanga jooksva arvel nr. 3536 oli jooksva arve raamatu järele tänasel päeval kr. 1105,93.

II.

Väljamaksu dokumendi nr. 95 järele on end. liidu juhatuseliikme Tammemägile peale koosoleku tasu ja päevaraha oõmaja tasutud kr. 1,—, mis ei ole kooskõlas liidu põhikirjaga, ega ole ka selle kohta vastavat juhatuse otsust. Samuti on selle dokumendi järele tasutud Tammemägile posthobustega sõidurahaks 40 klm. eest à 18 snt. klm., kokku kr. 7,80, kuid oleks tulnud tasuda „R. T.“ nr. 91 — 1931. a. järele à 12 snt. klm., seega kr. 4,80, milline summa on vastav ühehobuse (posthobuse) sõidutariifile.

III.

Sissekandeid kassaraamatust pearaamatusse kontrollides, leidsime need õigetena.

IV.

Vaadati läbi viimased juhatuse protokollid, millest ilmneb, et juhatuse on omi ülesandeid võtnud tõsiselt ja asjalikult.

V.

Abiraamatuid kontrollides selgus, et need olid peetud kuni 31. juunini 1932. a., kuna kassa- ja pearaamat tänase päevani. Ostetud vallasvara oli vastavasse raamatusse sissekandud.

Puhkekodu asemel rännakud.

Venemaal on hakatud tööliste puhkekodusse paigutamist asetama turismiga. Luuakse grupid, kes siis arstide kontrolli all teevad ekskursioone. Selleks otstarbeks on määratud suuri krediite. Üteldakse, et ekskursioonid annavad sageli paremaid tagajärgi kui puhkekodus elamine: tervis paraneb, jõud kasvab, vaim värskeneb.

Töölisnoorsoo tarvis korraldatakse soodsal aastaajal vabas looduses laagrielu.

Haigekassade tegevusest.

Seerumist.

Haigekassade suure osaliste arvu tõttu tarvitavad usaldusarstid aasta vältel võrdlemisi suure summa eest arstimeid, nende seas ka seerumeid ja bakterilisi preparaate nakkushaiguste raviks.

Kuna välismaalt sisseveetavad seerumid ja bakterilised preparaadid kallid on ja nende väärtus sagedasti küsitav, sest nende iga. sisseveetava seeria kohta puudub riiklik kontroll. Selle vastu kontrollitakse RS'i valmistatavaid preparaate igat seeriat riiklikus arstirohtude proovimise instituudis, mis karantseerib müügile lastavate preparaatide täit väärtust ravimisel. RS'i saadused on täiesti võrdsed vastavatele või sarnastele välismaa saadustele ja omavad samad rahvusvaheliselt kindlaksmääratud omadused kui välismaa seerumid ja bakterilised preparaadid. Sagedasti veel paremad, sest RS'i seerumite valmistamisel tarvitatakse kodumaal haigetelt isoleeritud baktereid ja nende mürke; sellega rohkem mõjuvad kohaliste tekitajate vastu.

Hinnalt on RS'i preparaadid märksa odavamad välismaa omadest.

Seda silmaspidades soovib riiklik seerumiinstituut haigekassadele, et need oma arstidele ettekirjutaks nakkushaiguste ravimisel kodus ja haiglates tarvitada ainult RS'i saadusi.

Seega kitsal ajal haigekassad hoiavad kokku aasta jooksul nimetamisväärse summa.

On saada

„Töö ja Tervise“

1931. aastakäik

Hind, köidetult . . . . . Kr. 1,50

„ „ haigekassadele „ 1,15

RS'i müüks haigekassadele otse ja nende apteekidele 10% hinnaalandusega en gros hinnast ja 2-kuulisele krediidile. Saatekulud kuni 100 kr. kannab tellija.

Tervishoiust.

Haigus ja puudus õigustavad aborditegemist.

Tshehhoslovakkia kohtuministeerium on väljatöötanud ja esitanud parlamendile seadusekava, milles on ettenähtud karistuse vähendamine abortide eest ja mis annab õiguse nõuda haigetel ning puudustkannatavatel naistel seaduslikku aborti tegemise õigust. Karistuse määr salaja aborti eest on ühest kuni kuus kuud aresti, aga mitte vanglat, nagu varem. Karistus peab osutama vahendiks, et ära hoida mitteasjatundlikku aborti tegemist, mis viimastel juhustel ähvardab opereeritava

Sina ei pea mitte tapma.

Tiisikushaige kõhib rahva keskel: süljepiiskadega annab ta haigusidusi, pisilasi edasi teisele inimesele. See on oma ligemise surmamine.

Toas on tiisikushaige vanainimene ja laps. Sellest vähe, et kõhides süljepiiskadega antakse lapsele pisilasi edasi, ka põrandale sattunud pisilased pühitakse ühes tolmuga õhku, kust laps ja teised neid sisse hingavad.

tervist. Seadus näeb peale muu ette, et aborti operatsiooniks puudustkannatajal on õigus nõuda haigekassadelt sünnitamise abiraha ja peab neid vastuvõtama haiglasesse.

Kui see seadusekava muutub seaduseks, on puudustkannatajad naised aidatud omas hädas. Seaduse järele igal naisel on õigus last mitte sünnitada maailma, keda ta ei suuda hooldada, kui see on hädaohtlik tema ehk tema omakste eksistentsile. Seaduse kava näeb ka ette aborti lubamist, mida teeb arst, et hoida sünnitajat tulemustest, mis sünnitamisele võivad järgneda.

Vaatamata puudustele, on Tshehhoslovakkia seaduse kava suur samm edasi aborti legaliseerimises, mis võib päästa palju puudustkannatajaid raskustest ja koguni surmast.

Lutikas.

Ka lutikas levitab haigusi, nagu muhkakatu, pidalitõve ja mitmeid verehaigusi. See pärast hävitage lutikaid, kõige pealt puhtuse ja alalise võitlusega seni, kui neist lahti olete. Lutikaid hävitavad putukapulber „Destroyer“ ja „Certan“, samuti „Flit“. Lutikaid hävitatakse ka terpentiiniga, tinkpiiritusega, petroliga, bensiniiga, väveleetriga, sinihappe gaasiga jne.

Riidetäi

levitab tähnulist ehk plekilist tüüfust ja korduvat tüüfust.

Riidetäi vastu kõige paremaks rohuks on — puhtus. Ihu ja ihupesu olgu puhas. Riideid, kui nad pestavad on, keedetakse või asetatakse 1 tunniks 30%-sse kresoolseebi lahusesse.

Põrandaid täitanud ruumides tuleb küürida kuuma 3% kresoolseebi lahuga.

Surma lõikus.

Surmajuhused Narva üldise haigekassa liikmete hulgas 1. jaan. — 30. juunini 1932. a.:

Luts, Anatoli, 23 a. v., vallaline, Eesti kiviõli o.-ü. tööline, 10. veebr. 1932. a., kopsupõletikku.

Reinol, Julius, 54 a. v., abielus: naine ja 3 last, Narva kaitseliidu maleva lasketiiru ehitusettevõtte tööline, 2. märtsil 1932. a., kopsupõletikku.

Ilmus trükist!

Ilmus trükist!

Dr. med. P. HANSEN

Suguhaiguste vastu võitlemisest

Ravi ja profülaktika.

Haigekassade osa suguhaiguste vastu võitlemisel.

Hind 5 senti.

EESTIMAA HAIGEKASSADE LIIT.

Tellimise aadress: Tallinn, Lai tänav 38, krt. 4. Telefon 448-35.

„Töö ja Tervis’e“ varematest aastakäikudest on veel saada:

1925 a.	— broshüüritud, hind	80 snt.,
„	— „	haigekassadele 50 „
„	— kartoneeritud	1.— kr.,
„	— „	haigekassadele 80 snt.,
1926 a.	— broshüüritud	1.— kr.,
„	— „	haigekassadele 80 snt.,
„	— kartoneeritud	1.25 kr.,
„	— „	haigekassadele 1.— kr.,
1927 a.	— broshüüritud	1.— kr.,
„	— „	haigekassadele 80 snt.,
„	— kartoneeritud	1.25 kr.,
„	— „	haigekassadele 1.— kr.,
1928 a.	— broshüüritud	1.— kr.,
„	— „	haigekassadele 80 snt.,
„	— kartoneeritud	1.25 kr.,
„	— „	haigekassadele 1.— kr.,
1929 a.	— broshüüritud	1.— kr.,
„	— „	haigekassadele 80 snt.,
„	— kartoneeritud	1.25 kr.,
„	— „	haigekassadele 1.— kr.,
1930 a.	— broshüüritud	1.— kr.,
„	— „	haigekassadele 80 snt.,
„	— köidetud	1.50 kr.,
„	— „	haigekassadele 1.15 kr.

„TÖÖ JA TERVIS’e“ talitus: Tallinn, Lai t. 38, k. 4, kõnetraat 448-35.

Tegev toimetaja L. Johanson, kaastoimetaja Aug. Gustavson.

Vastutav toimetaja: L. Johanson.

Väljaandja: Eestimaa Haigekassade Liit.

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükk, Tallinnas, V. Pärnu mnt. nr. 31.